

28.6.2023

Innspill til strategi for FoU i næringslivet

Oslo Cancer Cluster er en non-profit forsknings- og næringsklynge etablert i 2006, med rundt hundre medlemmer som representerer hele verdikjeden fra forskning til industri, av både offentlig og privat karakter. Formålet vårt er å korte ned tiden det tar å utvikle nye medisiner og behandlingsmetoder mot kreft. Økt samarbeid er det fremste virkemiddelet vi bruker.

Det er gledelig at regjeringen utarbeider en strategi for å øke forskning og utvikling i næringslivet, og Oslo Cancer Cluster takker for muligheten til å gi et innspill.

Oslo Cancer Cluster mener at det er et skritt i riktig retning med en offentlig strategi for å øke forskning og utvikling i næringslivet, men at målet om at næringslivets investering i forskning og utvikling skal nærme seg to prosent av BNP innen 2030, som utgjør 2/3 av den totalt ønskelige økningen, kan være for vilkårlig. Dersom målet er å få mer støtte til forskning og utvikling fra private kilder i næringslivet, er det tilrådelig å legge til rette for en 50-50 fordeling mellom det offentlige og private aktører *i utgangspunktet*, og muligens justere denne fordelingen etter at samarbeidskonsortier er etablert.

Et betimelig spørsmål i denne sammenhengen er: Hvor skal de to prosentene komme fra, når oljebransjen ikke er medregnet? Hvilke bransjer er de mest relevante, hvilke er mest avhengige av FoU for å løse det neste verdensproblemet? Energibransjen guler seg ut, det ser vi tydelig i verdensøkonomien og i ulike offentlige satsingsområder, men helsenæringen er også en slik bransje – en slik som løser verdensproblemer.

Helsenæringen i Norge

Ingen andre næringer i Norge er så FoU-intensive, har en så høy andel gründerbedrifter, så mange «born globals» og en så høy andel bedrifter som henter ny kapital i egenkapitalmarkedet hvert år som helseindustrien. Denne næringen karakteriseres av lange utviklingsprosesser, strenge og omfattende godkjenningsprosedyrer, og ofte sterk kjøpermakt – både i nasjonale og internasjonale markeder. Tre nylige rapporter beskriver denne næringen.¹ Til høsten vil Nasjonalt eksportråd presentere en oversikt over ønskede tiltak for å fremme eksport av nettopp denne næringen, som del av regjeringens satsing [Hele Norge eksporterer](#). (Mer om dette under Nasjonale ambisjoner.)

I Sverige står legemiddelselskapet AstraZeneca alene for en stor andel av den totale forskningen i landet. I Norge er vi ikke i nærheten av å ha en liknende gigant innen helseforskning, men vi

¹ <https://www.menon.no/wp-content/uploads/2023-53-Eksportpotensial-Nasjonalt-Eksportrad.pdf>
<https://www.menon.no/publication/strategier-for-okt-produksjon-og-eksport-av-norsk-helseindustri/>
<https://www.bcg.com/publications/2023/building-norway-life-science-industry>

har alle forutsetninger for å bygge opp helseindustrien med våre norske fortrinn. Allerede i 2019 skrev regjeringen om dette i Stortingsmeldingen om helsenæringen.

Innen helse har Norge mye å vise til, nettopp i allerede etablerte offentlig-private samarbeid, og i nasjonale fortrinn som helsedata og høy tillit og digital kompetanse. Norske forskere er dessuten i verdenstoppen på forskning på kreft og hjerne. Hvordan skal vi løfte næringspotensialet i dette opp til neste nivå?

Samfunnsoppdraget vi må ta

Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning nevner allerede et løsningsforslag i sin henvisning til samfunnsoppdrag. Samfunnsoppdragsmetoden fremmer et tverrsektorielt fellesløft, med ett klart mål, og en tydelig tidsramme. Målet er at tre millioner europeere som rammes av kreft skal få et bedre liv innen 2030 og tiden er *nå* (og fram til 2030).

Vår klare oppfordring er å fylle et norsk samfunnsoppdrag på kreft med konkret innhold, som også inkluderer næringslivet, og som går utover forskning og forskningsstøtte.

Kreft er et lokomotiv innen helse-FoU. For eksempel ble [mRNA-vaksineplattformen](#), som gjorde det mulig å utvikle covid-19-vaksiner så raskt, først etablert og testet som en eksperimentell kreftvaksine.

Vi har ingen tid å miste hvis vi skal nå målet innen 2030. Fra EUs side er det klare forventninger til at hvert land (også i EØS) skal bidra for å støtte samfunnsoppdraget. Det er en forutsetning for at EUs støtte av FoU-prosjekter fortsetter i samme skala. Noen av oss er allerede godt i gang.

Norge er involvert i et nytt EU-prosjekt sammen med 27 andre land. Prosjektet heter ECHoS (Establishing National Cancer Mission Hubs: Networks and Synergies), og har blitt tildelt i overkant av 6 millioner euro for å bidra til å fylle samfunnsoppdraget på kreft med innhold. Det skal skje ved å støtte innføringen av konkrete tiltak i samfunnsoppdraget i alle europeiske land. I ECHoS leder Oslo Cancer Cluster arbeidet med å utvikle innovative metoder for å øke samarbeid på tvers av sektorer. Dette vil gi et rammeverk for å forbedre offentlig-private partnerskap, og utløse mer FoU i helseindustrien og andre områder (for eksempel innen digitalisering, klima og miljø, eller samfunnsvitenskaper). I Norge har vi allerede erfaring med å etablere slike partnerskap, for eksempel innen innovative kreftbehandlinger.

CONNECT - et offentlig-privat konsortium

Et eksempel på et prosjekt som drives nettopp av ideen om et reelt offentlig-privat samarbeid for bedre FoU, er [CONNECT](#). Det står for *Norwegian Cancer Precision Medicine Implementation Consortium*, og er et samarbeid mellom tretti selskaper, organisasjoner, universitetssykehus, institutter og andre helsemyndigheter. Sammen finner de ut hvordan presisjonsmedisin innen kreft best kan innføres av norske sykehus, slik at det kommer forskning, utvikling og pasientene

til gode. Til sist vil det også komme myndighetene til gode å behandle pasienter mer presist, og slik unngå overbehandling og feilbehandling, som koster helsevesenet og samfunnet enorme summer.

Samarbeidet har blitt lagt merke til internasjonalt, og har blitt omtalt i [en artikkel i tidsskriftet Nature](#). CONNECT er koblet tett sammen med den kliniske kreftstudien IMPRESS, der legemiddelselskaper bidrar med gratis legemidler til kreftpasienter i studien, slik at behandlinger med dyre kreftmedisiner faktisk kan testes ut, og forskning finne sted. CONNECT er bevisst myndighetenes mål i sitt virkeområde, som den nylig lanserte oppdaterte strategien for persontilpasset medisin, og søker å være en aktiv bidragsyter til å få næringslivet med i løsningene som svarer ut strategien. Det handler i stor grad om å endre kultur for samarbeid, ved å inkludere næringslivet helt fra starten, og på lik linje.

CONNECT er strukturert i fire arbeidsgrupper, og Oslo Cancer Cluster har ansvaret for å koordinere konsortiet. [Strukturen kan dere lese mer om her.](#)

Nasjonale ambisjoner

Hva er ambisjonen til norsk næringsutvikling, hva vil vi bygge i Norge? Det er et spørsmål vi oppfordrer arbeidsgruppen(e) til å stille seg i det videre arbeidet med en strategi. Der næringslivet selv er med på å vise retning, vil det også ønske å bidra utover ren matching. Innen kreft var svaret «presisjonsmedisin», og vi etablerte CONNECT.

Bare innen helsenæring kan det finnes flere slike svar, der næringslivet er mer enn villige til å bidra både med kunnskap og penger. Nasjonalt eksportråd, i samarbeid med helsenæringsaktørene, kartlegger og konkretiserer i sommer innholdet i [den nylig valgte eksportsatsingen](#). Et konkret forslag til satsing skal overleveres næringsministeren høsten 2023. Tiltakene som foreslås der, vil være en tydelig pekepinn på hva nettopp denne næringen ønsker å virkemidler til, og hva den også ønsker å bidra med selv. Her er det passende å understreke at mange mindre bedrifter innen samlebetegnelsen helsenæring har behov for store investeringer over lang tid for å klare å gjøre forskning og utvikling om til en næring som bringer eksportinntekter til Norge. Medisinsk FoU er lange løp.

Regulatoriske hindre

I tillegg til en satsing på helsenæring som eksport, er det vesentlig for FoU innen helse at det opprettes målrettede virkemidler for å tiltrekke internasjonale firmaer til helseforskning og helseutvikling i Norge. Slike virkemidler kan for eksempel være matching av investeringer eller tilrettelegging for felles infrastruktur, som utstyr for testing, produksjon eller etablering av biobanker. Skal helsenæringen blir et område som lykkes stort på Norges vegne, må departementene følge opp helsenæringsmeldingen med å styrke tidligfasefinansiering også.

Dagens virkemidler

Programmer for FoU:

Vi anbefaler å utvide programmer for kostnadskrevenne kapasitetsbygging, for eksempel Innovasjonsprosjekter i næringslivet (IPN). IPN er en av de viktigste programmene for lovende norske biotech-selskaper. Her ser vi at summene i programmet bør økes, og større enkeltutbetalinger bør gjøres mulig. Med et slikt grep, blir det realistisk å realisere kostbar og essensiell tidligutprøving – i Norge med norske eierskap.

Katapult-programmet (Siva):

Som en del av å satse på utvikling av helsenæring i Norge, er en katapult på helse helt nødvendig. En helsekatapult vil åpne for å satse spesifikt på testing og utprøving, som er vesentlig for å ta del i globale verdikjeder i helse.

Klyngeprogrammet (Innovasjon Norge):

Vi synes selvsagt at det er viktig å videreutvikle klyngeprogrammet i Innovasjon Norge, og se på hvordan de nødvendige langsiktige prosjektene kan finansieres etter at klyngene har blitt eldre enn ti år. I dag finnes ingen strategi for videre satsting på modne helseklynger som Oslo Cancer Cluster, Norway Health Tech og snart Norwegian Smart Care Cluster. Vi står i fare for å miste klyngene som arenaer for offentlig-privat samarbeid og kompetanse, innen forskning, innovasjon og næringsbygging. For Oslo Cancer Clusters del, vil videre støtte til modne klynger muliggjøre systematisk jobbing med store, internasjonale firmaer i utvidelsen av Oslo Cancer Cluster innovasjonspark. Det vil bidra til å øke forskningskompetanse og tiltrekke utenlandske investeringer til Norge.

Internasjonal drahjelp

I tillegg til EUs missions, er det en håndfull internasjonale satsinger det kan være opportunt å se til. EUs *Deep Tech* er et slikt satsingsområde, et annet er hvordan Norge samarbeider med USA i AI, der det er en signert avtale mellom Kunnskapsdepartementet og det amerikanske Department of Energy som kan følges opp konkret innen helse. *Schengen for data* er også et interessant prosjekt for norske myndigheter.

Til det videre strategiarbeidet, anbefaler vi at Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Finansdepartementet samarbeider med den tverrdepartementale gruppen som jobber med samfunnsoppdraget kreft, og samordner innholdet i et norsk samfunnsoppdrag på kreft med næringslivet gjennom den norske [Mission Huben](#), der Forskningsrådet, Krefforeningen, Oslo Cancer Cluster og andre aktører er med.

Vennlig hilsen,

Ketil F. Widerberg
Daglig leder, Oslo Cancer Cluster